

Maaien en afvoeren voor mooiere rough

Op greens en tees wordt sinds jaar en dag het gras afgevoerd. Ook in de rough is maaien en afvoeren in opkomst. Dit is niet alleen een kwestie van wel of geen vilt of lelijke 'dotten', maar gebeurt vooral voor meer variatie in de rough.

TEKST EN FOTO'S: GUIDO HAMELINK, SANDER KRISTALIJN

De rough speelt op een golfbaan een belangrijke rol in de beeldkwaliteit. Bij een rough die qua soortensamenstelling grotendeels gelijk is aan semi-rough en fairway, ontstaat er een wat eentonig beeld. Daarbij komt dat de uitdaging om de fairway aan te spelen minder groot is. Afhankelijk van de doelstellingen voor de golfbaan kan dit natuurlijk ook een doelstelling zijn. Het type rough wordt

dus bewust gekozen voor het spel en de beeldkwaliteit.

Successie

Waarom maaien we eigenlijk? Alvorens toe te werken naar een goede beheersoplossing kijken we vanuit een breder ecologisch perspectief. Graslanden zijn een stadium tussen pioniervegetatie en hogere ruigtes. Om dit tussenstadium te handhaven moet er gemaaid worden.

Bij het uitblijven van maaibeheer of bijvoorbeeld begrazing wordt na verloop van tijd de vegetatie hoger en kruidenrijker met als eindstadium bos. Deze successie wordt grotendeels gerealiseerd door een aanpassing van de bodem en het microklimaat. Doordat een plant eigen voedingsstoffen kan maken door licht, lucht en water treedt er vanzelf verrijking op en ontstaat er een ander klimaat (meer schaduw, minder wind enzovoorts). Dit betekent dat de bodem zonder maaibeheer steeds voedselrijker wordt. Daarbij zorgt het doorwortelen van de bodem en het aantrekken van bodemleven als wormen voor een meer geschikte situatie voor andere kruiden, struiken en bomen. Willen we gras behouden, dan is een bepaalde vorm van beheer noodzakelijk.

Maaien en afvoeren

Afhankelijk van de grondsoort is verschrallen ofwel het terugbrengen van de voedselrijkdom de belangrijkste reden om deze vorm van beheer toe te passen. Er zijn hiervoor meerdere methodes, zoals plaggen en begrazing, maar dat reikt te ver voor dit artikel. Doordat de vegetatie wordt gemaaid wanneer deze veel voedingsstoffen bevat en het maaisel niet blijft liggen, worden voedingsstoffen geoogst. Bij herhaling zal de voedselrijkdom in de bodem teruglopen waardoor het gebied verschaalt. Een van de belangrijkste voedingsstoffen is stikstof, dit komt van nature voor in ons ecosysteem, maar door de grootschalige akkerbouw en veeteelt is het gebruik en de productie van stikstof toegenomen. Via regen vallen er jaarlijks kilo's stikstof per hectare gratis en voor niks uit de hemel

(stikstofdepositie). Hierop reageren bepaalde zogeheten stikstofminnende planten; die zullen hierdoor toenemen en zo minder ruimte laten voor de andere soorten. Afhankelijk van de bodemsoort leidt dit tot bijvoorbeeld vergrassing in de duinen en explosieve toename van braam en brandnetel op kleigrond. Vanwege deze 'mestregen' is het ook bij schrale zandgrond goed om zo nu en dan de vegetatie te maaien en af te voeren om te voorkomen dat de successie doorzet naar een meer verruigd of vergrast stadium. Het doel van verschrallen is niet per definitie het streven naar een zo arm mogelijke situatie, maar om het teveel aan stikstof te verminderen tot een niveau waardoor de natuurlijke plantengroei zich kan herstellen.

De rough biedt de natuur de ruimte die ze nodig heeft.

Tijdstip

Het tijdstip van maaien is afhankelijk van de gewenste soorten. Over het algemeen kunnen we de volgende zaken stellen: De soorten die kenmerkend zijn voor rijkere bodems bloeien eerder dan de soorten van minder voedselrijke bodems. Het voedingsgehalte is het hoogst in het bovengrondse deel van de plant wanneer die in bloei staat. Wanneer het dus wenselijk is een grotere soortenrijkdom en soorten van schralere gronden te hebben, dan zal aan het begin van de bloeiperiode gemaaid kunnen worden. Belangrijk is wel dat het zaad nog niet rijp is, want dan is het effect minder sterk en zal er de opvolgende jaren minstens zoveel staan door uitzaaïing.

Bloemrijke ruigte.

Soortenrijkdom

Veel planten groeien goed wanneer ze voldoende licht, voedingsstoffen, water en lucht krijgen. Het is dan ook vaak niet zozeer dat de bijzondere soorten niet goed op meer voedselrijke bodems groeien, maar vooral dat deze worden verdrongen door de soorten die extreem goed reageren op dynamiek en voedselrijkdom (brandnetel, grassoorten).

Waarop te letten

Gebruik de juiste machines. Maak bij voorkeur gebruik van machines die het gewas afsnijden en niet versnipperen. Versnipperd materiaal is lastig in zijn geheel af te vangen en de kans dat er alsnog veel achterblijft is groot. Bovendien zal niet alleen de vegetatie versnipperd worden, maar ook insecten die in de vegetatie zitten. Vooral wanneer wordt gecombineerd met een zuiginstallatie is de impact groot. Planten en insecten worden opgezogen door de grote zuigkracht. Maaien met een maaibalk, gevolgd door een opruimmachine, heeft de voorkeur. Maai niet alles in een keer, maar doe het gefaseerd in delen en in tijd. Dit is de gouden regel. Er zijn verschillende redenen voor deze werkwijze. Vanuit ecologisch oogpunt is het belangrijk omdat insecten planten nodig hebben als voedsel en als plek om eitjes af te zetten. Ook vogels en kleine zoogdieren hebben belang bij continuïteit in schuil-, broed- of nestel- en foerageergebied en

Storingskruiden, ook storend voor de golfer.

natuurlijk bij de insecten. Voor het beeld is het ook belangrijk omdat er zo een mooie afwisseling ontstaat. Maak een maaiplan waarin het terrein wordt onderverdeeld in verschillende zones die om en om gemaaid worden. Bemesting in de rough is vrijwel altijd overbodig, tenzij het een doelstelling is een dichte grasmat van Engels raaigras te bevorderen. Zorg voor een vaste regelmaat. Planten reageren op wisselvallig beheer, storingskruiden zijn hiervoor erg gevoelig en zullen sterk de kop opsteken. Probeer dus jaarlijks ongeveer rond dezelfde tijd het beheer uit te voeren. 🌱

Guido Hamelink en Sander Kristalijn werken bij NLadviseurs – adviesbureau voor natuurbeheer en landschapsoptimalisering in Arnhem, telefoon 06-43000297, www.nladviseurs.nl

Beheer per bodemtype

Kleigronden

Kleigronden vragen om een meer frequent maaibeheer dan zandgrond en de hoeveelheid organische stof die moet worden afgevoerd is vele malen groter dan bij zandgrond. Over het algemeen zal de productie aan drooggewicht tussen 8 en 20 ton per hectare per jaar bedragen. Bij twee keer per jaar maaien is het minder voor de hand liggend gefaseerd te maaien. Wel kunnen locaties die meer uit het spel liggen minder vaak en gefaseerd gemaaid worden zodat ook andere kruiden de mogelijkheid krijgen tot groei. Moment van maaien is het best eind mei, juni als de grassen bloeien, maar nog niet uitgebloeid zijn en september/oktober voor de tweede maaibeurt. Let met name goed op soorten als de rietorchis die tot halverwege augustus bloeit; maai na de bloei.

Zand- en leemgronden

Door de relatief geringe voedselrijkdom blijft over het algemeen de productie aan drooggewicht tussen 4 tot 8 ton per hectare per jaar, met uitschieters naar beneden. Eenmaal per jaar maaien is voldoende, tenzij er sprake is van ernstige vergrassing of vervilting. De periode is bij één maaibeurt september/oktober en bij twee maaibeurten juni/juli en september/oktober.